LIETUVOS BANKAS
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO DIREKTORIUS

SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE COMPANY“ GINČO NAGRINĖJIMO

2026-03-06 Nr. 429-65
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėja) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjos ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2024 m. rugsėjo 1 d. eismo įvykio (toliau – Įvykis) metu automobilis „Opel Astra“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – automobilis „Opel Astra“) susidūrė su priešinga kryptimi važiavusiu motociklu „Suzuki GSX-R750“, valst. Nr. (*duomenys neskelbtini*), (toliau – motociklas), kurį vairavo pareiškėjos sūnus X. Y. (toliau – nukentėjęs asmuo). Įvykio metu jis žuvo.

2024 m. rugsėjo 6 d. Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kriminalinės policijos sunkių nusikaltimų tyrimo valdybos 3-iojo skyriaus nutarimu ikiteisminio tyrimo byloje Nr. (*duomenys neskelbtini*), pradėtoje dėl Įvykio, pareiškėja buvo pripažinta nukentėjusiąja. 2025 m. liepos 8 d. Klaipėdos apygardos prokuratūros nutarimu Nr. (*duomenys neskelbtini*) ikiteisminis tyrimas nutrauktas, nes Įvykio kaltininkas, automobilio „Opel Astra“ vairuotojas, mirė.

Pareiškėja kreipėsi į draudiką, apdraudusį Įvykio kaltininko transporto priemonės valdytojo civilinę atsakomybę, prašydama išmokėti dėl Įvykio patirtą neturtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką, taip pat kompensuoti jos patirtas laidojimo ir kapavietės tvarkymo išlaidas. Draudikas priėmė sprendimą pareiškėjai kompensuoti 2 000 Eur laidojimo išlaidų, 5 847,72 Eur kapavietės tvarkymo išlaidų ir išmokėti 8 000 Eur neturtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką. Draudikas pabrėžė, kad draudimo išmokos sumos buvo apskaičiuotos, draudimo išmokos dydį sumažinant 20 procentų, nes nukentėjęs asmuo taip pat prisidėjo prie Įvykio kilimo.

Pareiškėja, nesutikdama su draudimo išmokos dydžiu, draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 31 140 Eur (pareiškėjos skaičiavimu, 30 MMA[1]) siekiančią draudimo išmoką už neturtinę žalą, apskaičiuotą pagal Eismo įvykio metu padarytos neturtinės žalos dydžio nustatymo rekomendacijas[2] (toliau – Rekomendacijos).

Taip pat pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą draudiko nustatytų dėl Įvykio atlygintinų 2 500 Eur laidojimo išlaidų nemažinti 20 procentų ir išmokėti papildomą 500 Eur laidojimo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką[3]. Be to, pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą nustatyti, kad kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka siekia 9 703,90 Eur, ji irgi neturi būti mažinama 20 procentų. Pareiškėja pabrėžė sutinkanti, kad iš jos patirtų kapavietės tvarkymo išlaidų būtų išskaičiuotos žvakidės „Šalmas“ įsigijimo išlaidos, nes jos neatitinka būtinų ir protingų išlaidų kompensavimo kriterijaus. Tačiau pareiškėja nurodė, kad visas kitas jos patirtas kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka turi būti išmokėta, netaikant 20 procentų mažinimo.

Draudikas atsiliepime į pareiškėjos kreipimąsi nurodė, kad jo sprendimas dėl draudimo išmokos dydžio yra pagrįstas teisiniu reglamentavimu ir formuojama teismų praktika, todėl jis negali būti keičiamas.

---

[1] Minimali mėnesinė alga.
[2] Patvirtintos Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. spalio 30 d. įsakymu Nr. 1K-367.
[3] T. y., pareiškėjos vertinimu, jai mokėtina laidojimo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka turi siekti 2 500 Eur, o ne 2 000 Eur, kaip buvo apskaičiavęs draudikas.

Ginčo nagrinėjimo Lietuvos banke metu buvo siekiama taikaus tarp šalių kilusio ginčo sprendimo. Draudikui buvo pateiktos formuojama teismų praktika pagrįstos įžvalgos dėl neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos perskaičiavimo. Draudikas, atsižvelgdamas į Lietuvos banko siūlymą ginčą pabaigti taikiai, Lietuvos bankui pateikė įrodymus, kad pareiškėjai buvo išmokėta papildoma 8 000 Eur neturtinę žalą atlyginanti draudimo išmoka[4].

Draudikas taip pat pateikė papildomus paaiškinimus, kaip buvo apskaičiuota kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka, nurodydamas, kad pagrįstai draudimo išmoką sumažino 20 procentų. Draudikas taip pat nurodė, kad dėl nukentėjusio asmens prisidėjimo prie Įvykio kilimo jam nekyla pareiga mokėti visas pareiškėjos patirtas laidojimo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos.

Kadangi pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 31 140 Eur neturtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką, nesutiko su laidojimo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos mažinimu 20 procentų ir draudiko nustatytu kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžiu, draudikui iš dalies tenkinus reikalavimą perskaičiuoti neturtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką, draudikas pabrėžė, kad neturi pagrindo tenkinti kitos pareiškėjos draudikui keliamų reikalavimų, susijusių su draudimo išmokos dydžiu, dalies.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau - Ginčų nagrinėjimo taisyklės) 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Atsižvelgiant į ginčo šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudiko pareiškėjai išmokėtos draudimo išmokos, atlyginančios jos patirtą neturtinę žalą, taip pat patirtų laidojimo ir kapavietės tvarkymo išlaidų dydžio.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti: 1) draudiko sprendimo pareiškėjai mokamą draudimo išmoką sumažinti 20 procentų; 2) pareiškėjai išmokėtos neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos nustatymo ir 3) pareiškėjos patirtas nukentėjusio asmens laidojimo ir kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžio pagrįstumą.

1. Dėl draudiko sprendimo pareiškėjai mokamą draudimo išmoką sumažinti 20 procentų pagrįstumo

Transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomąjį draudimą (toliau – TPVCAPD) reglamentuoja TPVCAPD įstatymas (toliau – TPVCAPDĮ) ir jo įgyvendinamieji teisės aktai. TPVCAPDĮ 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad draudimo išmoka šio įstatymo nustatyta tvarka mokama dėl nukentėjusiems tretiesiems asmenims padarytos žalos, kai už žalą atsakingiems asmenims valdant ar naudojant transporto priemonę atsiranda civilinė atsakomybė.

Remiantis TPVCAPDĮ 19 straipsnio 9 dalimi, pažymėtina, kad jeigu už žalą yra atsakingi keli asmenys, draudikas draudimo išmoką nukentėjusiam trečiajam asmeniui moka proporcingai už žalą atsakingo asmens kaltei.

Eismo įvykio metu padarytos žalos administravimo ir draudimo išmokos mokėjimo taisyklių[5] (toliau – Taisyklės) 34 punkte nustatyta, kad jeigu už padarytą žalą yra atsakingi keli asmenys, atsakingų už padarytą žalą asmenų kaltė nustatoma, įvertinus eismo įvykio deklaracijoje su eismo įvykiu susijusių eismo dalyvių pateiktus duomenis apie užfiksuotą eismo įvykio faktą, aprašytas aplinkybes, nubraižytą schemą ir (ar) kompetentingų teisėsaugos, teisėtvarkos institucijų surašytus dokumentus apie eismo įvykio aplinkybes ir eismo įvykio dalyvių atsakomybę.

Taigi, TPVCAPD reglamentuojančiuose teisės aktuose yra nustatyta, kad dėl eismo įvykio žalos galima ir mišri kaltė. Tokiu atveju, remiantis žalos administravimo metu surinktais duomenimis apie eismo įvykio aplinkybes, būtina įvertinti kiekvienam asmeniui tenkančią

[4] Draudikas pareikė 2026 m. vasario 5 d. mokėjimo nurodymo, patvirtinančio, kad pareiškėjai buvo išmokėta papildoma 8 000 Eur neturtinę žalą atlyginanti draudimo išmoka, kopiją.

[5] Patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 23 d. nutarimu Nr. 795.

atsakomybės dalį už eismo įvykio žalą. Civilinės atsakomybės draudikui kyla pareiga išmokėti draudimo išmoką tik už tokią žalos dalį, kuri tenka TPVCAPD sutartimi apdraustam eismo įvykio dalyviui.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas, apskaičiuodamas pareiškėjai mokėtiną draudimo išmoką, vertino, kad ji turi būti mažinama 20 procentų dėl nukentėjusio asmens prisidėjimo prie Įvykio kilimo. Pareiškėja, nesutikdama su draudiko vertinimu, teigė, kad ikiteisminio tyrimo metu atliktos ekspertizės vienareikšmiškai nepatvirtino abiejų Įvykio dalyvių abipusės kaltės dėl Įvykio kilimo.

Kadangi draudiko sprendimas mokėtiną draudimo išmoką sumažinti 20 procentų yra reikšmingas, vertinant pareiškėjos nurodytas ginčo aplinkybes dėl išmokėtos draudimo išmokos dydžio ir reikalavimo išmokėti papildomą draudimo išmoką pagrįstumą, todėl būtina įvertinti, ar draudiko išvada, kad ne tik Įvykio kaltininkas, tačiau ir nukentėjęs asmuo prisidėjo prie Įvykio kilimo, yra pagrįsta.

Vertinant, ar draudikas pagrįstai taikė mišrios kaltės institutą, pažymėtina, kad saugų eismą reglamentuojantys teisės aktai nustato taisykles, kurių eismo dalyviai privalo laikytis. Eismo dalyvių elgesys grindžiamas savitarpio pagarba ir atsargumu. Visi eismo dalyviai privalo žinoti Kelių eismo taisykles[6] (toliau – KET) ir jų laikytis. Transporto priemonių vairuotojų žinios, be kita ko, yra tikrinamos egzaminuose, taip užtikrinant, kad vairuotojai suvoktų eisme vykstančius procesus, galimus pavojus ir būdus jų išvengti. Eismo dalyviai privalo laikytis visų būtinų atsargumo priemonių, nekelti pavojaus kitų eismo dalyvių, kitų asmenų ar jų turto saugumui ir aplinkai, nesudaryti kliūčių jų eismui, taip pat siekdami išvengti nuostolingų padarinių arba juos sumažinti privalo imtis visų būtinų priemonių, išskyrus tuos atvejus, kai dėl to kiltų pavojus jų pačių, kitų žmonių gyvybei ar sveikatai arba tokios priemonės padarytų dar daugiau žalos, palyginti su ta, kurios būtų galima išvengti (KET 4, 5, 6, 9 punktai).

Draudikas sprendimą mažinti draudimo išmoką 20 procentų grindžia tuo, kad nukentėjęs asmuo iki Įvykio smarkiai viršijo leistiną 70 km/h greitį (važiavo apie 94–102 km/h), o tai pagal teismo ekspertizių išvadas buvo techniniu požiūriu nepriimtina ir turėjo įtakos eismo įvykio pasekmių mastui. Draudiko teigimu, ekspertai nurodė, kad važiuojant leistinu greičiu būtų buvusi techninė galimybė sustabdyti motociklą iki kliūties, o net ir susidūrimo atveju smūgio energija bei traumos pasekmės, tikėtina, būtų buvusios mažesnės.

Draudikas tai vertina kaip didelį nukentėjusio asmens neatsargumą, kuris prisidėjo prie žalos atsiradimo ar jos padidėjimo, todėl taikomas mišrios kaltės principas ir išmoka proporcingai sumažinama.

Draudikas sprendimą grindė ikiteisminio tyrimo metu surašytų 2024 m. gruodžio 3 d. Lietuvos teismo ekspertizės centro akto Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Ekspertizės aktas Nr. 1) ir 2025 m. gegužės 23 d. Ekspertizės akto Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Ekspertizės aktas Nr. 2) duomenimis. Ekspertizės aktuose nustatyta, kad automobilio „Opel Astra" vairuotojas, prasilenkęs su priešinga kryptimi važiavusiu motociklu, atliko manevrą į dešinįjį kelkraštį, prarado automobilio judėjimo stabilumą, po to automobilis slydo šonu, išvažiavo į priešpriešinio eismo juostą ir užtvėrė kelią priešinga kryptimi važiavusiems motociklams. Ekspertizės akte Nr. 1 konstatuoti automobilio „Opel Astra" vairuotojo veiksmai – viršijo didžiausią leistiną greitį įvykio vietoje, nesuvaldęs vairuojamo automobilio išvažiavo į priešpriešinio eismo juostą ir slysdamas šonu susidūrė su motociklu – techniniu požiūriu buvo nepriimtini.

Ekspertizės akte Nr. 1 taip pat konstatuota, kad motociklo vairuotojo veiksmai (važiavimas apie 102 km/h greičiu, viršijant didžiausią leistiną eismo įvykio vietoje 70 km/h greitį) techniniu ir saugumo požiūriu buvo nepriimtini.

Ekspertizės akte Nr. 2 vėliau nustatyta, kad motociklo judėjimo greitis susidūrimo su automobiliu metu, tikėtina, buvo apie 94 km/h. Ekspertizės akte konstatuota, jog važiuodamas tokiu greičiu motociklo vairuotojas neturėjo techninės galimybės sustabdyti vairuojamo motociklo iki susidūrimo vietos tuo momentu, kai automobilio „Opel Astra" vairuotojas sudarė kliūtį, įvažiuodamas į priešpriešinio eismo juostą, nes atstumas, reikalingas motociklui sustabdyti, buvo didesnis nei atstumas, kuriuo motociklas buvo nutolęs nuo susidūrimo vietos. Pažymėtina, kad motociklo vairuotojas būtų turėjęs techninę galimybę sustabdyti motociklą iki susidūrimo vietos, jeigu būtų važiavęs Įvykio vietoje leistinu 70 km/h greičiu, nes tokiu atveju

[6] Patvirtintas 2002 m. gruodžio 11 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1950.

motociklui sustabdyti reikalingas atstumas būtų buvęs mažesnis nei atstumas iki susidūrimo vietos.

Taigi, sutiktina su draudiko argumentu, kad abu žuvusieji techniniu ir saugumo požiūriu pasielgė neleistinai, tai konstatuota ekspertizių išvadose. Draudikas pažymėjo, kad eismo įvykio pasekmių vertinimas nėra eismo įvykių ekspertų kompetencija.

Taigi, draudikas konstatavo, kad nukentėjęs asmuo nesilaikė KET 127 punkto reikalavimų, nustatančių, kad vairuotojas privalo važiuoti neviršydamas leistino greičio; vairuotojas privalo pasirinkti tokį važiavimo greitį, kuris leistų jam nuolat kontroliuoti transporto priemonę, atsižvelgiant į eismo sąlygas, matomumą, kelio pobūdį ir kitas aplinkybes, ir kad galėtų sustabdyti transporto priemonę iki bet kokios numatomos kliūties.

Eismo dalyvio veika, kuria pažeidžiamos KET, eismo įvykio priežastis yra tada, kai, analogiškoje situacijoje šiam eismo dalyviui laikantis KET reikalavimų, eismo įvykis nebūtų įvykęs.[7] Nustačius, kad asmuo, net ir nepažeisdamas KET, nebūtų galėjęs išvengti eismo įvykio, laikoma, kad KET pažeidimas nebuvo susijęs priežastiniu ryšiu su padariniais.[8]

Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad motociklo vairuotojas važiavo apie 94–102 km/h greičiu, nors Įvykio vietoje didžiausias leistinas greitis buvo 70 km/h, t. y. greitis buvo viršytas ne mažiau kaip 24 km/h. Kaip nustatyta ekspertizių aktuose, važiuodamas apie 94 km/h greičiu motociklo vairuotojas neturėjo techninės galimybės sustabdyti transporto priemonės iki susidūrimo vietos, kai buvo sudaryta kliūtis. Ekspertizės aktuose taip pat konstatuota, kad motociklo vairuotojas būtų turėjęs techninę galimybę sustabdyti motociklą iki susidūrimo vietos tuo atveju, jeigu būtų važiavęs leistinu 70 km/h greičiu, ir išvengti susidūrimo su automobiliu.

Atsižvelgiant į tai, sutiktina su draudiko argumentu, kad nors pagrindinė Įvykio priežastis siejama su automobilio „Opel Astra" vairuotojo veiksmais, ekspertinių tyrimų duomenys leidžia daryti išvadą, kad motociklo vairuotojo elgesys, nesilaikant KET 127 punkto, objektyviai padidino eismo įvykio riziką ir lėmė tai, jog susidūrimo išvengti tapo techniškai neįmanoma. Dėl to motociklo vairuotojo veiksmai turi teisinę reikšmę vertinant Įvykio padarinius ir civilinės atsakomybės pasiskirstymą. Tokį vertinimą patvirtina ir teismų praktika.[9]

Pareiškėja kreipimesi į Lietuvos banką nurodo, kad ekspertizių aktuose ekspertų išvados dėl motociklo greičio ir Įvykio pasekmių yra ne konstatuotos ir patvirtintos, o suformuluotos tik kaip prielaidos. Vertinant šalių pateiktus duomenis ir paaiškinimus, pažymėtina, kad teismų praktikoje techninio pobūdžio ekspertizės laikomos reikšmingu įrodymu, atliekant teisinį eismo įvykio kilimo priežasčių vertinimą ir sprendžiant eismo įvykio dalyvių abipusės kaltės dėl eismo įvykio kilimo klausimą. Tačiau, remiantis galiojančiu teisiniu reguliavimu[10], pažymėtina, kad ne ekspertizę parengę specialistai, o nagrinėjamu atveju draudikas yra kompetentingas vertinti ir spręsti priežastinio ryšio ir kitų transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės sąlygų taikymo klausimus.

Todėl draudikas pagrįstai ikiteisminio tyrimo medžiagoje pateiktų ekspertizių duomenų pagrindu atliko Įvykio mechanizmo vertinimą, patvirtinantį, kad dėl žuvusio motociklininko neteisėtų veiksmų eismo įvykio padariniai tapo sunkesni ir kad minėti neteisėti veiksmai turėjo įtakos eismo įvykio kilimui ir eismo įvykio padarinių atsiradimui.

Pareiškėja laikosi pozicijos, kad draudikas visiškai nepagrindė, kodėl draudimo išmoka mažinama būtent 20 procentų. Tačiau draudikas Lietuvos bankui paaiškino, kad draudimo išmokos nemažinimas apskritai neatspindėtų motociklo vairuotojo padaryto KET pažeidimo reikšmės, o didesnis nei 20 procentų sumažinimas būtų neproporcingas, atsižvelgiant į tai, kad pagrindinė Įvykio kilimo priežastis siejama su automobilio vairuotojo veiksmais.

Draudikas, pagrįsdamas sprendimą draudimo išmoką mažinti 20 proc., rėmėsi Tarptautinio

---

[7] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-38/2008, 2K-158/2009, 2K-52/2010 ir 2K-127/2010.

[8] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-7-1-693/2018.

[9] Pavyzdžiui, Klaipėdos apygardos teismo 2015 m. gruodžio 10 d. nutartyje baudžiamojoje byloje Nr. 1A-383-255/2015 konstatuota, kad motociklo vairuotojo veiksmai – prieš eismo įvykį keldamas grėsmę eismo saugumui važiavo ne mažesniu kaip 106 km/val. greičiu, t. y. smarkiai viršydamas didžiausią gyvenvietėse leistiną 50 km/val. greitį, ir dėl to neteko galimybės sustabdyti vairuojamo motociklo ir išvengti susidūrimo su kita transporto priemone, prieštaravo KET reikalavimams ir buvo susiję priežastiniu ryšiu su šio eismo įvykio kilimu. Įvertinus techninės ekspertizės duomenis, teismo byloje buvo konstatuota, kad motociklo vairuotojo veiksmai techniniu požiūriu vertintini kaip sąlygoję šį eismo įvykį .

[10] TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalis ir Lietuvos Respublikos draudimo įstatymo 98 straipsnio 2 dalis įtvirtina draudiko kompetenciją nustatyti draudžiamojo įvykio ir jo metu padarytos žalos aplinkybes.

transporto forumo analitinių ataskaitų duomenimis[11], kuriuose nurodyta, kad važiavimo greitis lemia apie 20-30 proc. visų eismo įvykių, pasibaigiančių žūtimi, t. y. greitis iš esmės visuotinai pripažįstamas vienu reikšmingiausių eismo įvykių rizikos ir jų pasekmių sunkumą lemiančių veiksnių. Įvertinęs šiuos duomenis draudikas padarė išvadą, kad išmokos sumažinimas 20 proc. yra proporcingas greičio, kaip vieno iš pagrindinių eismo įvykių ir jų pasekmių sunkumo rizikos veiksnių, reikšmei.

Atsižvelgiant į tai, kas buvo išdėstyta, ir vadovaujantis Lietuvos bankui pateiktų paaiškinimų ir įrodymų visuma, darytina išvada, kad nors motociklo vairuotojo padarytas KET 127 punkto pažeidimas nebuvo pagrindinė eismo įvykio kilimo priežastis, tačiau turėjo įtakos susidūrimo neišvengiamumui ir padarinių mastui. Todėl draudiko sprendimas, kad nukentėjęs asmuo prisidėjo prie Įvykio kilimo ir kad, nustatant pareiškėjai mokėtinos draudimo išmokos dydį, turi būti vertinama, kad dėl nukentėjusio asmens veiksmų iki Įvykio neteisėtumo yra nustatytas 20 procentų jo prisidėjimo prie Įvykio kilimo ir šio Įvykio padarinių dydis, pripažintinas pagrįstu.

2. *Dėl pareiškėjai išmokėtos neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos nustatymo pagrįstumo*

TPVCAPDĮ 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad neturtinė eismo įvykio žala – asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kitos piniginės išraiškos neturinčios pasekmės, atsiradusios dėl padarytos per eismo įvykį žalos asmens sveikatai ar dėl asmens gyvybės atėmimo. Taisyklių 12 punkte nustatyta, kad patirtos neturtinės žalos dydis apskaičiuojamas, vadovaujantis Rekomendacijomis.

CK 6.250 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta nuostata, kad neturtinė žala yra atlyginama visais atvejais, kai ji padaryta dėl nusikaltimo, asmens sveikatai ar dėl asmens gyvybės atėmimo bei kitais įstatymo nustatytais atvejais. Neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijai įtvirtinti CK 6.250 straipsnio 2 dalyje: spręsdamas šį klausimą teismas atsižvelgia į neturtinės žalos pasekmes, žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, padarytos turtinės žalos dydį, kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes bei sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus. Šis kriterijų sąrašas nėra baigtinis, kiekvienu konkrečiu atveju nustatant neturtinės žalos dydį, būtina įvertinti visą reikšmingų aplinkybių kompleksą, nustatyti teisingą ir protingą kompensaciją nukentėjusiajam, įvertinti ir nukentėjusiojo, ir kaltojo asmens interesus, siekti proporcingos jų pusiausvyros.

Teismų praktikoje taip pat išaiškinta, kad neturtinė žala nėra bet koks, net menkiausio laipsnio asmeniui padarytas neigiamas poveikis. Jis turi sukelti ne vienkartinius ar trumpalaikius išgyvenimus ar emocijas arba sudaryti kliūtis, kurios nėra sudėtingos ar nesunkiai įveikiamos. Neturtinė žala konstatuojama tada, kai ją darantys veiksmai ar veiksniai yra pakankamai intensyvūs.[12]

Pastebėtina, kad teismų praktika kasacinio teismo pripažįstama kaip vienas iš galimų neturtinės žalos atlyginimo dydžio nustatymo kriterijų.[13] Vis dėlto teismų praktikoje nustatyti priteistinos neturtinės žalos atlyginimo dydžiai neturėtų būti suabsoliutinami, nes kiekvienas neturtinės žalos atlyginimo atvejis yra individualus ir kiekvienu atveju asmenys patiria individualius išgyvenimus bei praradimus, kuriuos įrodinėja skirtingomis priemonėmis ir grindžia atskiromis faktinėmis aplinkybėmis. Taigi, į teismų praktikos tendencijas atsižvelgtina, vertinant konkrečią situaciją.

Kasacinio teismo praktikoje akcentuojama ir tai, kad nustatant neturtinės žalos dydį nagrinėjamu atveju būtina įvertinti ir žuvusiojo veiksmus eismo įvykio metu. Pagal CK 6.282 straipsnio 1 dalį, nukentėjusio asmens didelis neatsargumas suprantamas kaip kiekvienam asmeniui suvokiamų atsargumo taisyklių ignoravimas, kai nukentėjusiojo veiksmai lėmė ar sąlygojo žalos atsiradimą. Pagal teismų praktiką neturtinės žalos dydžio nustatymo atveju nukentėjusio asmens didelis neatsargumas, kaip viena iš aplinkybių, sudarančių prielaidas mažinti žalos dydį, turi būti vertinamas drauge su kitomis aplinkybėmis, reikšmingomis šio klausimo teisingam sprendimui.[14]

---

[11] https://www.itf-oecd.org/speed-crash-risk.
[12] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. gegužės 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-337/2006.
[13] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-582/2009.
[14] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys baudžiamosiose bylose Nr. 2K-299/2012 ir 2K-418-222/2016.

Pareiškėja kreipimesi į Lietuvos banką draudikui kėlė reikalavimą išmokėti 30 MMA, t. y. prašydama išmokėti 31 140 Eur dydžio išmoką, atlyginančią pareiškėjos dėl Įvykio patirtą neturtinę žalą[15]. Pareiškėja draudikui kėlė reikalavimą neturtinės žalos dydį nustatyti vadovaujantis Rekomendacijomis. Taip pat pareiškėja rėmėsi kasacinio teismo išaiškinimais dėl tėvų ir vaikų glaudaus ryšio tėvų patiriamų išgyvenimų intensyvumo, mirus jų vaikui. Remdamasi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėja nurodė, kad, žuvus sūnui, pareiškėjai turėjo būti išmokėta Rekomendacijose nurodyta maksimali galima mokėti neturtinės žalos draudimo išmoka pareiškėjos sūnaus žūties atveju.

Vadovaujantis Rekomendacijų 4.5 papunkčiu, nukentėjusio trečiojo asmens mirties atveju yra taikomas iki 30 MMA dydis neturtinei žalai vienam nukentėjusiam trečiajam asmeniui, turinčiam teisę gauti draudimo išmoką dėl patirtos neturtinės žalos, atlyginti. Įvykio dieną (2024 m. rugsėjo 1 d.) 30 MMA[16] buvo 27 720 Eur.[17] Atsižvelgiant į pareiškėjos draudikui keliamą reikalavimą neturtinę žalą nustatyti pagal Rekomendacijose nurodytą 30 MMA dydį dėl apdraustojo gyvybės atėmimo, darytina išvada, kad maksimalus draudimo išmokos dydis, kurio galėtų reikalauti pareiškėja, pagal Įvykio dieną buvusį 30 MMA dydį yra 27 720 Eur.

Vertinant pareiškėjos draudikui keliamą reikalavimą, pažymėtina, kad teismų praktikoje KET pažeidimo baudžiamosiose bylose dėl asmens žūties eismo įvykio metu jo artimiesiems priteistinos neturtinės žalos atlyginimo dydžiai paprastai svyruoja nuo 2 896,20 Eur iki 30 000 Eur žuvusiojo vaikui, nuo 4 344,30 Eur iki 31 298 Eur žuvusiojo sutuoktiniui, nuo 2 896,20 Eur iki 26 065 Eur žuvusiojo tėvui arba motinai ir nuo 3 000 Eur iki 10 000 Eur žuvusiojo seseriai arba broliui.[18] Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad nustatant neturtinės žalos dydį turi būti įvertintas nukentėjusiųjų skaičius ir bendra jiems atlygintina pinigų suma.[19]

Vertinant pareiškėjos draudikui keliamą neturtinės žalos atlyginimo reikalavimą, atkreiptinas dėmesys į kasacinio teismo išaiškinimus, jog su nukentėjusiuoju susijusiems asmenims (pvz., tėvams) gali būti padaryta rimta neturtinė žala, pasireiškianti dideliu neigiamu poveikiu, ir kad tai pirmiausia yra asmenys, kurių santykiai yra labai glaudūs. Formuojamoje teismų praktikoje yra konstatuojama, jog vaikų ir tėvų santykiai vien dėl kraujo ryšio atitinka „glaudumo" kriterijų, todėl papildomai įrodinėti jų nereikia[20].

Nagrinėjamu atveju nėra šalių ginčo, kad tarp pareiškėjos ir jo sūnaus buvo glaudus ir artimas ryšys. Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą spręsti, kad draudikas, priimdamas sprendimą dėl neturtinės žalos dydžio, vertino žuvusio motociklininko motinos pateiktas nuotraukas, patvirtinančias artimą sūnaus ir motinos ryšį.

Draudikas po Lietuvos banko pateiktų formuojama teismų praktika pagrįstų įžvalgų dėl pirminės neturtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos dydžio nurodė, kad, pagal teisės aktuose ir teismų praktikoje įtvirtintus neturtinės žalos atlyginimo kriterijus, taip pat Įvykio metu padarytų padarinių sunkumą bei pareiškėjos patirtus išgyvenimus, jos patirta neturtinė žala yra vertintina 20 000 Eur.

Tačiau draudikas pabrėžė, kad reikšmingomis aplinkybėmis, nustatant mokėtiną draudimo išmoką, atlyginančią pareiškėjos patirtą neturtinę žalą, yra pripažintini ir duomenys, kad nukentėjęs asmuo prisidėjo prie Įvykio kilimo ir dėl Įvykio patirtų pasekmių. Draudikas rėmėsi formuojama teismų praktika, kad neturtinės žalos dydžio nustatymo atveju nukentėjusio asmens didelis neatsargumas yra pagrindas mažinti neturtinės žalos dydį, kuris taip pat turi būti vertinamas kartu su kitais neturtinės žalos atlyginimo kriterijais bei aplinkybėmis, reikšmingomis neturtinės žalos dydžiui nustatyti[21]. Todėl draudikas nurodė, kad, įvertinus jo nustatytą 20 000 Eur neturtinę žalą, draudiko atlygintina suma yra mažintina iki 16 000 Eur.

Draudikas, remdamasis pareiškėjai dėl Įvykio padarytos neturtinės žalos vertinimu, atliktu

---

[15] Pagal nurodytą išmokos dydį, pareiškėja taiko 2025 m. MMA dydį – 1 038 Eur.

[16] 2024 m. MMA dydis – 924 Eur.

[17] Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 516 „Dėl 2024 metais taikomo minimaliojo darbo užmokesčio", nuo 2024 m. sausio 1 d. (iki 2025 sausio 1) MMA – 924 Eur.

[18] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis, 2017 m. balandžio 11 d. priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-86-699/2017, 2017 m. balandžio 11 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 2K-86-699/2017; 2017 m. birželio 13 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-143-696/2017; 2018 m. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-2-788/2018; 2019 m. sausio 19 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-3-788/2019, ir kt.
Nr. 2K-143-696/2017, Nr. 2K-188-648/2017, Nr. 2K-2-788/2018, Nr. 2K-3-788/2019 ir kt.

[19] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis, 2017 m. birželio 13 d. priimta baudžiamojoje byloje 2K-143-696/2017, 2021 spalio 28 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje 2K-119-303/2021.

[20] Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 8 d. nuosprendis, priimtas baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-593/2021.

[21] Kauno apygardos teismo 2025 m. birželio 4 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-245-919/2025.

vadovaujantis teisės aktuose ir kasacinio teismo praktikoje nurodytais neturtinės žalos atlyginimo dydžių nustatymo kriterijais, juos pritaikant individualioms Įvykio aplinkybėms, taip pat atsižvelgdamas į Rekomendacijas ir formuojamą teismų praktiką panašaus pobūdžio bylose, nurodė, kad draudiko pareiškėjai išmokėtos 16 000 Eur draudimo išmokos, atlyginančios jos dėl įvykio patirtą neturtinę žalą, dydis yra pagrįstas.

Vertinant draudiko sprendimą pareiškėjai dėl Įvykio išmokėti 16 000 Eur neturtinės žalos draudimo išmoką, sutiktina su draudiku, kad jis iš esmės atitinka naujausią aktualią teismų praktiką[22]. Kaip minėta, Lietuvos bankui pateikti įrodymai taip pat suteikia pagrindą spręsti, kad draudikas pagrįstai vertino, jog apdraustojo neteisėti veiksmai ir KET reikalavimų iki Įvykio pažeidimas priežastiniu ryšiu yra susiję su Įvykio kilimu ir neigiamais Įvykio padariniais. Be to, pagal formuojamą teismų praktiką, nukentėjusio trečiojo asmens prisidėjimas prie eismo įvykio kilimo yra atlygintinos neturtinės žalos mažinimo pagrindas.

Kaip minėta, neturtinės žalos dydžio nustatymas yra susijęs su individualių aplinkybių visumos vertinimu. Nors esama bylų, kur tėvams priteisiamos dar didesnės sumos, tai dažnai būna susiję su įvairiomis papildomomis aplinkybėmis, įskaitant itin pavojingą, tyčinį, alkoholio vartojimo paveiktą kaltininko elgesį, kuris šioje ginčo byloje nenustatytas[23].

Be to, skirtingai nei minėtoje baudžiamojoje byloje, kurioje teismas priteisė atlyginti didesnę neturtinę žalą[24], iki Įvykio apdraustasis negyveno kartu su motina, nebuvo jos vienintelis vaikas ir nėra duomenų, kad apdraustasis būtų nuolat prižiūrėjęs motiną dėl jos sveikatos būklės.

Remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, darytina išvada, kad draudikas, vadovaudamasis formuojama teismų praktika ir individualiomis ginčo aplinkybėmis, pagrindė savo sprendimą išmokėti 16 000 Eur neturtinę žalą atlyginančią draudimo išmoką.

Atsižvelgiant į tai ir vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotais KET pažeidimo baudžiamosiose bylose dėl asmens žūties eismo įvykio metu jo artimiesiems priteistinų neturtinės žalos atlyginimo dydžiais[25], taip pat remiantis teismų suformuota praktika[26], reikšminga dėl motociklininko žūties jo artimiesiems priteistinos neturtinės žalos atlyginimo dydžių, darytina išvada, kad pareiškėjai išmokėta 16 000 Eur neturtinę žalą atlyginanti draudimo išmoka yra pagrįsta ir atitinka formuojamą teismų praktiką, TPVCAPD teisinį reglamentavimą bei individualias ginčo bylos ir Įvykio aplinkybes.

Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad pareiškėjos draudikui keliamas reikalavimas išmokėti papildomą, siekiančią 30 MMA draudimo išmoką už neturtinę žalą yra atmestinas, kaip nepagrįstas.

3. *Dėl pareiškėjos patirtas laidojimo ir kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžio*

Vertinant pareiškėjos nurodytas aplinkybes dėl turtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos dydžio, pažymėtina, kad pareiškėja nesutiko su draudiko sprendimu neišmokėti visos draudiko

---

[22] Pvz., Kauno apygardos teismas 2025 m. birželio 4 d. nutartimi, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-245-919/2025, žuvusio motociklininko tėvams priteisė po 15 000 Eur neturtinės žalos, įvertindamas aplinkybes, kad žuvusysis taip pat pažeidė KET reikalavimus.

[23] Pvz., Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 8 d. nuosprendyje baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-593/2021 žuvusio motociklininko tėvams buvo priteista 25 000 Eur neturtinės žalos (kiekvienam iš tėvų). Tačiau šioje baudžiamojoje byloje buvo nustatyta, kad eismo įvykio kaltininkas vairavo transporto priemonę neblaivus, tyčia pažeidė KET reikalavimus, viršydamas gyvenvietėje leistiną 50 km/h greitį, važiavo 185 km/h greičiu, dėl to nepamatė priekyje važiavusio motociklininko ir sukėlė eismo įvykio, kurio metu motociklininkas žuvo. Priešingai nei nagrinėjamo ginčo atveju, minėtoje baudžiamojoje byloje motociklininko veiksmų neteisėtumas nebuvo nustatytas. Baudžiamojoje byloje buvo konstatuota, kad už eismo įvykio kilimą atsakingo vairuotojo neteisėti veiksmai turėjo tiesioginį priežastinį ryšį su motociklininko mirtimi, todėl buvo vertinama, kad už eismo įvykio kilimą atsakingas vairuotojas motociklininką nužudė tiesiogine tyčia.

[24] Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-593/2021.

[25] Pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. birželio 16 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-196/2009; 2010 m. gruodžio 7 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-539/2010; 2011 m. balandžio 12 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-150/2011; 2012 m. sausio 10 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-90/2012; 2017 m. balandžio 11 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-86-699/2017; 2019 m. sausio 29 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-3-788/2019.

[26] Pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis, 2012 m. liepos 12 d. priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-299/2012, ir 2016 m. gruodžio 13 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-418-222/2016, Vilniaus apygardos teismo 2019 m. vasario 25 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1A-35-195/2019, Kauno apygardos teismo 2021 m. liepos 8 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-151-593/2021, Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2015 m. rugsėjo 7 d. nuosprendis baudžiamojoje byloje Nr. 1-462-158-2015 ir kt.

nustatytos 2 500 Eur laidojimų išlaidų atlyginančios draudimo išmokos[27]. Draudikas minėtas išlaidas sumažino 20 procentų dėl nukentėjusio asmens prisidėjimo prie Įvykio ir jo pasekmių ir pareiškėjai išmokėjo 2 000 Eur laidojimo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką.

Nagrinėjamu atveju šalių ginčo nėra dėl pareiškėjos patirtų laidojimo išlaidų būtinumo ir protingumo. Tačiau šalių ginčas kilo dėl jų sumažinimo 20 procentų, draudikui pareiškėjai išmokant ne 2 500 Eur, o 2 000 Eur laidojimo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką.

Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką mažinti 20 procentų yra pagrįstas, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai netenkino pareiškėjos reikalavimo atlyginti visas jos patirtas laidojimo išlaidas ir išmokėjo 2 000 Eur draudimo išmoką[28].

Vertinant ginčo šalių nurodytas aplinkybes dėl kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo, pažymėtina, kad pareiškėja savo reikalavimą grindė UAB „Silex LT" išrašyta 2025 m. rugpjūčio 25 d. PVM sąskaita faktūra, kurioje nurodyta suma – 11 603,90 Eur. Pareiškėja nurodė, kad, iš nurodytos sumos išskaičiavus 1 900 Eur už žvakidę – „Šalmas", jos reikalaujama draudimo išmoka už kapavietės tvarkymą sudaro 9 703,90 Eur.

Draudikas, nesutikdamas su pareiškėjos reikalaujamos draudimo išmokos suma, nurodė, kad pagal teismų praktiką yra atlyginamos tik būtinos ir protingos laidojimo išlaidos, todėl pagrįsta ir būtina kapavietės įrengimo išlaidų suma draudikas pripažino 7 308,40 Eur. Minėtas išlaidas sumažinus 20 procentų buvo apskaičiuota 5 846,72 Eur draudimo išmoka, atlyginanti kapavietės tvarkymo išlaidas.

Paaiškinimuose, kaip buvo apskaičiuota tokia draudimo išmoka, draudikas nurodė, kad iš UAB „Silex LT" išrašytoje 2025 m. rugpjūčio 25 d. PVM sąskaitoje faktūroje nurodytų išlaidų buvo išskaičiuota 100 Eur už įsigytą vazą. Draudikas pabrėžė, kad vaza yra „dekoratyvinis elementas, neturintis funkcinės reikšmės kapavietės įrengimui". Draudikas taip pat nurodė, kad minėtoje sąskaitoje faktūroje buvo nurodytos 780 Eur dėžės įsigijimo išlaidos. Dėžė yra „papildomas aksesuaras, nesusijęs su esminiais kapavietės įrengimo darbais".

Pateikdamas paaiškinimus apie pagrįstų ir protingų kapavietės tvarkymo išlaidų nustatymą, draudikas nurodė, kad iš pareiškėjos patirtų išlaidų buvo išskaičiuotos 770 Eur pagalvėlės įsigijimo išlaidos, nes tai yra „individualaus estetinio pasirinkimo elementas, kuris nėra būtinas kapavietės sutvarkymui".

Vertinant draudiko pareiškėjai išmokėtos kapavietės sutvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydžio nustatymo pagrįstumą, pažymėtina, kad Taisyklių 10 punkte nustatyta, jog žalos, atsiradusios dėl nukentėjusio trečiojo asmens gyvybės atėmimo, dydį nustato atsakingas draudikas. Žalos dydis nustatomas atsižvelgiant į mirusįjį laidojusių asmenų pateiktus dokumentus, kuriais įrodomos protingos bei pagrįstos laidojimo ir su tuo susijusios išlaidos (atskaičius laidojimo pašalpas), ir vadovaujantis kitais gautais dokumentais apie patirtą žalą.

Tiek CK 6.291 straipsnyje, tiek teismų praktikoje įtvirtinta, jog atlyginant laidojimo išlaidas turi būti vadovaujamasi protingumo kriterijumi ir atlyginamos tik vidutinės (įprastos) kapavietės tvarkymo išlaidos. Tokio atlyginimo dydis turi būti adekvatus, teisingas ir protingas[29]. Kasacinis teismas, pateikdamas paaiškinimus apie protingų ir adekvačių kapavietės tvarkymo išlaidų sampratą, nurodė, kad „nuostata, jog atlygintinos kapavietės sutvarkymo išlaidos nustatomos vadovaujantis protingumo kriterijumi, reiškia, kad atlyginamos įprastos, vidutinės, bet ne prašmatnaus paminklo, tvorelės pastatymo išlaidos"[30].

Remiantis teisiniu reglamentavimu ir formuojama teismų praktika, darytina išvada, kad kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančią draudimo išmoką nustato draudikas, vadovaudamasis vidutinėmis kainomis, įvertindamas išlaidų būtinumą ir nemokėdamas vien tik išskirtinumui ar prabangai skirtas išlaidas atlyginančios draudimo išmokos.

Draudikas, pateikdamas paaiškinimus dėl vazos, dėžės ir pagalvėlės išlaidų iš UAB „Silex LT" sudarytoje sąskaitoje faktūroje nurodytų kapavietės tvarkymo išlaidų išskaičiavimo, nurodė, kad šios išlaidos buvo skirtos „individualiam estetiniam ar dekoratyviniam išskirtinumui". Draudikas pabrėžė, kad jo nustatyta kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka

[27] Draudiko 2 500 Eur laidojimo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos suma buvo apskaičiuota iš pareiškėjos patirtų 2 900 Eur laidojimo išlaidų išskaičiavus laidojimo pašalpos sumą.
[28] Kuri buvo apskaičiuota, pareiškėjos patirtas 2 500 Eur laidojimo išlaidas sumažinant 20 procentų.
[29] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. liepos 14 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-119-489/2017.
[30] Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 1 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-160/2006.

buvo apskaičiuota pagal pareiškėjos patirtas objektyviai būtinas ir reikalingas kapavietės tvarkymui skirtas išlaidas. Be to, remiantis teismų formuojama būtinų ir protingų kapavietės tvarkymo išlaidų atlyginimo praktika, į tokio pobūdžio išlaidų sampratą nepatenka „individualūs, dekoratyviniai ar prabangos elementai".

Kaip minėta, vadovaujantis Taisyklių 10 punktu, turtinės žalos dėl nukentėjusio trečiojo asmens gyvybės atėmimo, į kurią patenka protingos bei pagrįstos laidojimo (įskaitant ir kapavietės tvarkymo) išlaidos, dydį nustato draudikas. Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudikas vertino pareiškėjos patirtų kapavietės tvarkymo išlaidų pobūdį, taikydamas teisės aktuose ir formuojamoje teismų praktikoje nustatytus šioms išlaidoms atlyginti keliamus būtinumo ir protingumo bei galimų tokio pobūdžio vidutinių išlaidų nustatymo kriterijus[31].

7 308,40 Eur draudimo išmoką, atlyginančią kapavietės tvarkymo išlaidas, draudikas pagrindė formuojamoje teismų praktikoje nurodytais jų būtinumo nustatymo kriterijais ir atsižvelgdamas į galimus tokio pobūdžio išlaidų atlyginimo dydžius. Pareiškėja nepateikė jokių įrodymų, galinčių nuginčyti draudiko vertinimą, kad iš jos patirtų kapavietės tvarkymo išlaidų buvo išskaičiuotos tik kapavietei sutvarkyti nebūtinos išlaidos, kurios buvo patirtos už estetiniam ir dekoratyviniam kapavietės išskirtinumui užtikrinti įsigytas prekes. Taigi, draudiko apskaičiuotos 7 308,40 Eur būtinos ir protingos kapavietės tvarkymo išlaidos laikytinos draudiko pagrįstomis ir pareiškėjos nenuginčytomis.

Lietuvos bankui pateikti įrodymai patvirtina, kad draudiko nustatyta 7 308,40 Eur kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginanti draudimo išmoka buvo sumažinta 20 procentų dėl nukentėjusio asmens prisidėjimo prie Įvykio padarinių. Kadangi buvo nustatyta, kad draudikas pagrįstai draudimo išmoką mažino 20 procentų, todėl draudiko pareiškėjai išmokėta 5 846,72 Eur draudimo išmoka yra pagrįsta.

Apibendrinant Lietuvos banko nustatytas aplinkybes ir, remiantis Lietuvos bankui pateiktų įrodymų visumos įvertinimu, darytina išvada, kad draudiko pareiškėjai išmokėtos 2 000 Eur laidojimo išlaidas ir 5 846,72 Eur kapavietės sutvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydis yra pagrįstas. Todėl pareiškėjos keliamas reikalavimas dėl papildomos nurodytą turtinę žalą atlyginančios draudimo išmokos mokėjimo yra nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo" 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjos X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

[31] Draudikas, siekdamas pagrįsti, kad jo nustatyta 7 308,40 Eur draudimo išmoka atlygino protingas ir adekvačias kapavietės tvarkymo išlaidas, vadovavosi ir teismų suformuota praktika, kad pagal 2018 metais vyravusias kainas teismai vertino, kad vidutinės ir protingos kapavietės tvarkymo išlaidos svyruoja nuo 1 500 Eur iki 2 000 Eur, taip pat kad teismai pripažino pagrįstu 3 000 Eur kapavietės tvarkymo išlaidas atlyginančios draudimo išmokos dydį (Vilniaus apygardos teismo 2018 m. rugsėjo 26 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 1A-523-211/2018, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. birželio 12 d. nutartis, priimta baudžiamojoje byloje Nr. 2K-146-895/2018). Minėtoje teismų praktikoje nurodyti galimų vidutinių bei protingų ir pagrįstų kapavietės tvarkymo išlaidų dydžiai vertintini, atsižvelgiant į laikotarpiu nuo 2018 m. rugsėjo 1 d. iki Įvykio buvusius bendrus ekonominius ir pragyvenimo lygio pokyčius.

Direktorius Arūnas Raišutis